

Dear members of the 'Eretz Hemdah' family, May we all flourish spiritually and materially. We wish the entire Jewish people and our country to continue to plant the values of love of one's fellow and love of our Land, wherever we may walk.

חברי משפחת 'ארץ חמדה', יהי רצון שנזכה לפרוח מבחינה רוחנית וגשמית, נאחל לכלל עם ישראל ומדינתנו להמשיך להשריש ערכים של אהבת האדם והארץ הטובה בכל אשר נלך.

Dear 'Eretz Hemdah' family, The time of freedom has arrived!

Freedom from shibud malchuyot (subjugation to the nations), freedom from enslavement to our physical needs = the war for material survival. Freedom from the evil inclination!

Freedom in the positive sense that, "No one is freer than one who is involved in Torah."

By the grace of God, we have merited to have a wonderful beit midrash that allows an all-star team of learners to dedicate all their time to growing in Torah, so that we can prepare the next generation of spiritual leaders = the men of freedom.

The joy of freedom can now be tasted on a daily basis, even by laymen, by dedicating significant time to Torah study. Our beit midrash is a place for them, too. We invite the public to participate in our 'Moreinu' program, which involves deep study of Halacha in a format suitable for the general public - laymen from all over the world. Rav Yitzhak Steinberg, the Rosh Kollel of the 'Eretz Hemdah-Ohel Ari' Beit Midrash in Ra'anana, and Rav Bezalel Daniel, both of them alumni of 'Eretz Hemdah,' under the supervision of 'Eretz Hemdah's' directors, Rav Moshe Ehrenreich and Rav Yosef Carmel, prepare the textual sources to be studied. The class in Hebrew meets once a week in the 'Ohel Ari' beit midrash in Ra'anana and is taught by Rav Steinberg. The class in English, taught by Rav Daniel, will soon get under way in the Jerusalem area. The classes will be posted for viewing on 'Eretz Hemdah's' website. To receive the study materials, email us at: info@eretzhemdah.org.

The 'Moreinu' beit midrash program is a new addition to the vast amount of Torah material that 'Eretz Hemdah' makes accessible to the public, including the Friday beit midrash, the responsa to questions in Hebrew and foreign languages, classes that can be viewed on the website, the weekly 'Hemdat Yamim' bulletin in Hebrew and English, and more.

משפחת 'ארץ חמדה' היקרה! הגיע זמן חרות!

חירות משעבוד מלכויות, חירות מהשעבוד לצרכים הגשמיים = מלחמת ההישרדות החומרית.

חירות מיצר הרע.

חירות במובן החיובי של אין לך בן חורין יותר ממי שעוסק בתורה.

בחסדי ד' יתברך, זכינו לבית מדרש מדהים שמאפשר לנבחרת הלומדים, להקדיש את כל זמנם לגדילה בתורה, וכך נכין את הדור הבא של המנהיגים הרוחניים = אנשי החירות.

שמחה של חירות יכולים לטעום יום יום, בזמן הזה, גם בעלי הבתים, בהקדשת זמן משמעותי ללימוד תורה. בית המדרש שלנו מתגייס גם למען החפצים בכך. אנו מציעים לציבור להצטרף ללימוד בתוכנית 'מורנו', לימודי הלכה בעיון, המיועדת לציבור הכללי - בעלי הבתים בכל אתר. הרב יצחק שטיינברג, ראש הכולל של בית המדרש 'ארץ חמדה' - אהל ארי' ברעננה והרב בצלאל דניאל, שניהם בוגרי המכון, מכינים את המקורות ללימוד תחת הדרכת ראשי המכון: הרב משה ארנויך והרב יוסף כרמל. השיעור בעברית ניתן, מידי שבוע, בבית המדרש 'אהל ארי' ברעננה, על ידי הרב שטיינברג. השיעור באנגלית יינתן בקרוב, באזור ירושלים, על ידי הרב בצלאל דניאל. ניתן לצפות בשיעורים שבאתר 'ארץ חמדה' ולקבל את חומרי הלימוד בפניה אל:

info@eretzhemdah.org

תכנית בית מדרש 'מורנו' מצטרפת לחומר התורני הרב שמכון 'ארץ חמדה' מעמיד לרשות הציבור כמו: בית המדרש של יום שישי, מענה לתשובות בשפה העברית ובשפות הזרות, השיעורים המוקלטים על האתר, עלון שבועי 'חמדת ימים' עברית ובאנגלית ועוד.

The "Eretz Hemdah-Gazit" Rabbinical Courts for Monetary Matters

The rabbinical court network has continued to grow while sanctifying Hashem's name.

Its stellar reputation attracts requests for it to hear cases from all sectors of Israeli society. Even Israeli state courts refer cases to the network. A new branch opened recently in the Neveh Sha'anana neighborhood of Haifa.

תוכנית בית הדין בנווה שאנן, חיפה

רשת בתי הדין לממונות "ארץ חמדה-גזית"

הפעילות ברשת בתי הדין הולכת ומתגברת תוך קידוש שם שמים. שמה הטוב של הרשת מכון אליה פניות לדיונים מכל מגזרי הציבור הישראלי. גם בתי המשפט של מדינת ישראל מפנים תיקים לטיפול הרשת. סניף חדש נפתח לאחרונה בשכונת נווה שאנן שבחיפה.

Responsa 'Bemareh HaBazak'

'Eretz Hemdah' has dealt with the following responsum (here abridged) about the possibility of determining a person's Jewish identity on the basis of a genetic test - and proposes a solution, based on deep Torah scholarship that also involves first-rate scientific research, to a halachic and social problem that has a negative impact on Israeli citizens. The full responsum will be published in 'Bemareh HaBazak' IX.

(Those who would like to read the full responsum are invited to contact the Institute's offices by phone or by email).

שו"ת 'במראה הבזק'

מכון 'ארץ חמדה' מתמודד בתשובה (המקוצרת) שלהלן, עם האפשרות לקביעת יהדות על סמך בדיקה גנטית - ומציע פתרון, באמצעות מחקר תורני מעמיק, המשלב גם מחקר מדעי מהשורה הראשונה, לבעיה הלכתית וחברתית המטרידה את אזרחי ישראל. התשובה המלאה תפורסם בשו"ת 'במראה הבזק' חלק ט' (המעוניינים לעיין בתשובה המלאה מוזמנים לפנות אל משרדי המכון בטלפון או בדוא"ל).

קביעת יהדות על סמך בדיקה גנטית (מינכן, גרמניה. תשרי תשע"ג)

Determining Jewish Identity on the Basis of Genetic Testing (Munich, Germany; Tishrei 5773)

QUESTION

A woman discovered that she is apparently Jewish, but her grandmother (a Holocaust survivor) refuses to help her and has concealed all evidence that they are Jewish. The granddaughter wants to join the community and observe the Torah, at least as she deems fit, but she is married to a non-Jew who is not interested in converting, making it impossible to convert her. Left helpless, she did a blood test of her mitochondrial DNA, which made it clear that she belongs to a Jewish family on her mother's side. She even received information so she could try to contact relatives. However, there is no one who can testify to her Jewishness, because all of the relatives linking the families were killed in the Holocaust or passed away a long time ago. Is it possible to rely on this genetic test as evidence so that she may join the Jewish community, as per her request and desire?

ANSWER

We begin by noting that in this responsum we will deal in brief with the Halachic status of DNA testing in general and mitochondrial DNA testing in particular.

1. For the purpose of determining Jewishness, a probabilistic majority is acceptable. Some claim that the Sages limited this to a "majority that is not present before us" or to a "majority that is present before us" when there are two "majority" variables; some hold that we can accept a "majority that is present before us" even when there is only one "majority" variable. All opinions hold that a "siman muvhak" (unmistakable sign) is acceptable evidence.
2. The DNA tests employed today can be of very high reliability and so fall into the category of a "siman muvhak" (unmistakable sign) and can serve as acceptable proof of Jewishness. Therefore, if according to this test, performed in an accredited institution, it is clear that a person was born to a Jewish woman, he or she is considered to be Jewish for all intents and purposes.
3. All sequences of mitochondrial DNA are passed down exclusively from the mother to her children. Fathers have no influence on mitochondrial DNA. There are some sequences (enumerated in the scientific appendix to the full responsum in Hebrew) that are known, with a very high degree of certainty, to be found specifically and exclusively in specific Jewish population groups, such as those of European Ashkenazi ancestry.
4. Based on the state of current research, it is not possible to consider mitochondrial DNA testing as a "siman muvhak" (unmistakable sign). This is due to the fact that it is based on research on large populations by which it is harder to reach more comprehensive and precise results, as opposed to a regular DNA test which checks the relations between specific people, and as noted above in #2 is considered a "siman muvhak" (unmistakable sign).
5. The detection of one of the sequences mentioned above in §3 by a mitochondrial DNA test, may be used as evidence for the purpose of determining Jewishness based on the "majority" rule when there are additional indications that the person is Jewish (even if they are insufficient in and of themselves).
6. During the horrible Holocaust, countless communities were destroyed. Then and later, the Iron Curtain isolated those in the Soviet Union and its satellites from their Father in Heaven and their Torah-observant brothers and sisters throughout the world. As a result, many European Jews lost the ability to prove their Jewishness by the normal means, such as documents or the testimony of family members. Therefore, in our generation, we must help them prove their Jewishness according to Halacha. Mitochondrial DNA testing can be of great value in solving this problem, because it can help many olim from the former Soviet Union prove their Jewish identity.
7. We, therefore, call on the Israeli Chief Rabbinate to act with the Israeli government (1) to permit recent *olim* from the former Soviet Union who have not been able to prove their Jewishness but would like to do so, to voluntarily undergo a mitochondrial DNA test in a reliable and accredited lab for this purpose; and (2) to form a special team of *dayanim* dedicated to this important issue, which will examine each case on its own merits and examine whether there is a "majority" that halachically determines whether each person who turns to this court is Jewish according to Halacha, based on the merits of the specific case.

שאלה

אישה גילתה שהיא כנראה יהודייה, אבל סבתא שלה (ניצולת שואה) מסרבת לעזור לה והעלימה את כל הראיות שהם יהודים. הנכדה רוצה להצטרף לקהילה ולקיים תורה ומצוות לכול הפחות כדי לא לראות עיניה, אבל היא נשואה לגוי ובעלה אינו מעוניין להתגייר, ולכן לא ניתן לגייר אותה. חסרת אונים, היא עשתה בדיקת דם גנטית של דנ"א מיטוכונדרי והתברר על פי הבדיקה שהיא שייכת מצד אמה ואמות אמותיה למשפחה יהודית. היא אף קיבלה נתונים על מנת לנסות להיות בקשר עם קרובי המשפחה. אמנם אין מי שיכול להעיד על יהדותה, כי כל הקרובים הקושרים בין המשפחות נספו בשואה או נפטרו כבר מזמן. האם ניתן לסמוך על הבדיקה הגנטית הנ"ל כדי לצרפה לקהילה לפי פנייתה ורצונה?

תשובה

נקדים כי בתשובה זו נעסוק מעט במעמדה ההלכתי של בדיקת דנ"א רגילה (DNA) ובפרט במעמדה ההלכתי של בדיקת דנ"א מיטוכונדרי (Mitochondrial DNA).
א. לשם בירור יהדות, ניתן לסמוך על רוב יש אומרים שחכמים הגבילו זאת דווקא לרובא דליתא קמן (רוב מקרים שאינו נמצא בפנינו) או לרובא דאיתא קמן (רוב הנמצא בפנינו) כאשר יש תרי (שני) רובי, ויש אומרים שניתן לסמוך על רובא דאיתא קמן גם במקום שיש רק רוב אחד. לכל הדעות ניתן לסמוך על סימן מובהק.
ב. בדיקת דנ"א המקובלת כיום יכולה להיות בעלת מהימנות גבוהה מאוד, ואז היא בגדר סימן מובהק ועל כן היא מועילה לבירור יהדות. לכן, אם על פי בדיקה זו, אשר נעשתה במכון מוסמך, התברר שאדם נולד לאשה יהודייה, הרי הוא או היא יהודים לכל דבר ועניין.
ג. כל הרצפים של דנ"א מיטוכונדרי עוברים בתורשה אך ורק מהאם לצאצאיה. אין לאב כל השפעה על רצפי הדנ"א המיטוכונדרי. ישנם רצפים מסוימים (המפורטים בנספח המדעי לתשובה זו) הידועים כשייכים באחוזים גבוהים מאוד, דווקא ובאופן ייחודי, לאוכלוסיות מסוימות של יהודים, כגון יהודים ממוצא אשכנזי אירופאי.
ד. על פי מצב המחקר כיום, לא ניתן להחשיב בדיקת דנ"א מיטוכונדרי כסימן מובהק, מכיוון שמדובר במחקרים על דנ"א של אוכלוסיות רחבות שיותר קשה לבדוק בצורה מקיפה ומדויקת, וזאת בניגוד לבדיקת דנ"א רגילה הבודקת בצורה מפורטת יותר התאמה בין אנשים מסוימים אשר כאמור לעיל בסעיף 2, נחשבת כ-"סימן מובהק".
ה. הימצאות אחד הרצפים שהוזכרו לעיל בסעיף ג בבדיקת דנ"א מיטוכונדרי, עשויה להוות הוכחה לצורך בירור יהדות מדין רוב, כאשר יש ראיות נוספות שהאדם הוא יהודי (גם אם הוכחות אלה בפני עצמן אינן מספיקות).
ו. בזמן השואה הנוראה, חרבו והושמדו קהילות רבות מספור. במקביל ולאחר מכן, חצץ מסך הברזל בין היושבים בברית המועצות לשעבר ובגוררותיה לבין אביהם שבשמים ולבין אחיהם שומרי התורה והמצוות, ברחבי העולם. מצב זה גרם לרבים מיהודי אירופה לאבד את היכולת להוכיח את יהדותם באמצעים רגילים, כמו מסמכים או עדויות של בני משפחה. לכן בדורנו מוטלת עלינו חובה לעזור להם לברר את יהדותם על פי ההלכה. בדיקת דנ"א מיטוכונדרי יכולה לסייע רבות בפתרון בעיה זו, שהרי היא יכולה לסייע לרבים מבין העולים מברית המועצות לשעבר, להוכיח את זהותם היהודית.
ז. לכן אנו קוראים לרבנות הראשית לישראל לפעול עם ממשלת ישראל ולאפשר לעולים החדשים מברית המועצות לשעבר, אשר לא הצליחו להוכיח את יהדותם וחפצים בכך ואשר יבחרו לערוך בדיקת דם של דנ"א מיטוכונדרי במעבדה מהימנה ומוסמכת לעניין זה, לנסות ולהוכיח את יהדותם בדרך זו, על פי רצונם ובחירתם החופשית. יחד עם זאת, להקים צוות מיוחד של דינים אשר יקדיש את זמנו ומרצו לנושא חשוב זה, אשר יבדוק אם אכן יש רוב שמוכיח הלכתית את יהדותו של הפונה, בכל מקרה לגופו.
ח. מכיוון שרוב היהודים אינם נושאים רצפים ייחודיים אלה, גם מי שיבחר לעשות את הבדיקה והיא לא תוכיח את יהדותו, לא ייפגע מכן.

מ. וסרצוג ביטוחים

טל' 1700-508080 | פקס 02-6245187
רח' מרדכי בן הלל 2 ת.ד. 2433 ירושלים 91123

ד"ר ק.ב. סוכנות לביטוח

בני קפלן

דרך בית לחם 152 ירושלים

8. Since most Jews do not carry these unique sequences in their mitochondrial DNA, those who undergo this test and do not receive a positive result will not be negatively affected.

We are grateful to Dr. Shay Tzur, Mr. Tzemach Aouizerat, and Dr. Shai Carmi for their extensive assistance in the preparation of the responsum. Special thanks to Prof. Karl (Kalman) Skoretzki, director of Medical and Research Development at the Rambam Health Care Campus, formerly the head of the Rappaport Family Institute for Research in the Medical Sciences at the Technion, and one of the pioneers in the study of the Jewish people's unique genetics. Our blessings and gratitude go to the respected Rav Yisrael Birnbaum, head of the Moscow Beit Din, for his halachic cooperation and his enlightening halachic and scientific comments. Many of them are included in the responsum.

Dr. Carmi and Rav Prof. Nathan Keller prepared the mathematical-statistical appendix.

Approbation by our esteemed teacher

Rav Zalman Nechemia Goldberg

"It is my humble opinion that these appear to be true words and can be depended upon in practice."

Zalman Nechemia Goldberg

Jerusalem Day

At our annual event, we will mark the fiftieth anniversary of the liberation and unification of Jerusalem, thirty years to the founding of 'Eretz Hemdah,' and the seventieth birthday of Rav Moshe Ehrenreich. Of his seventy years, he has spent fifty teaching Torah in general and thirty at 'Eretz Hemdah' specifically. The event will be held on Wednesday afternoon, Iyar 28th (May 24th). Reservations can be made through the 'Eretz Hemdah' office.

The 'Eretz Hemdah' Beit Midrash for Training Community Rabbis at the 'Ohel Ari' Synagogue in Ra'anana

This is the second year of a unique program at the beit midrash that involves working with the teenage boys in the community. Each age group is assigned to one of the *avrechim*, who organizes an enjoyable program, every other week, which also has added Torah value. In this way, wonderful personal bonds develop between the *avrechim* and the teens, and joint Torah study groups are formed.

The cross-fertilization between the *avrechim* and the teens produced something special: these past weeks, the *chavrutot* have been working together to write Torah articles and were able to publish a small collection of their efforts, "Hemdat Yisrael" (the seventh in the series), with thanks to Hashem (and may there be many more).

This year we began running a similar program for the teenage girls in the community, with the wives of the *avrechim*.

'Eretz Hemdah's Work on Behalf of the Jewish People in the Diaspora

1. We are now in our second year of cooperation with the Montefiore Endowment to enhance the rabbinical training program in London. The alumni of the first class will receive their ordination certificates towards the end of the academic year.
2. A five-year program to train *dayanim* for service in the Diaspora opened this year, in cooperation with the Montefiore Endowment and the Rabbinical Council of America (RCA). The curriculum will include the laws of marriage, laws of divorce and laws of conversion. A special concentrated five-day seminar will be held this summer in Los

תודתנו נתונה לד"ר שי צור, למר צמח אוזירט ולד"ר שי כרמי על סיועם הרב בהכנת התשובה. תודה מיוחדת לפרופסור קרל (קלמן) סקורצקי, מנהל פיתוח הרפואה והמחקר במרכז רפואי רמב"ם, לשעבר ראש מכון רפפורט למחקר במדעי הרפואה בטכניון, ומחלוצי חקר הגנטיקה הייחודית של עם ישראל. ברכות לראש מורה, תודתנו נתונה לרב ישראל בארנבוים, אב"ד במוסקבה, על שיתוף הפעולה ההלכתי והערותי המחכימות הן בענייני הלכה והן בצד המדעי. רבות מהן כלולות בתשובה זו. ד"ר כרמי והרב פרויף נתן קלר הכינו את הנספח המתמטי-סטטיסטי.

הסכמת מו"ר הרב זלמן נחמיה גולדברג
"לענין זיראין דברים אמיתים ויש לסמוך עליהם למעשה".
זלמן נחמיה גולדברג

יום ירושלים

באירוע השנתי, נציין יובל לשחרורה של ירושלים ואיחודה, שלושים שנה לסיוד 'ארץ חמדה' ויום הולדת שבעים למו"ר הרב משה ארניין - מתוכם חמישים שנה של הרבצת תורה בכלל, ושלושים שנה של הרבצת תורה ב'ארץ חמדה' בפרט. האירוע יערך בצהרי יום רביעי, כ"ח באייר (24.5). ניתן להזמין מקום במשרד 'ארץ חמדה'.

בית המדרש להכשרת רבנים קהילתיים 'ארץ חמדה' - אהל ארי רעננה

זו השנה השנייה שבבית המדרש פועלת תכנית ייחודית של עבודה עם בני הנוער מהקהילה. לכל שכבת גיל מוצמד אברך. מדי שבועיים האברך מארגן לבני הנוער פעילות מהנה שיש לה גם ערך מוסף תורני. בצורה זו נוצרים חיבורים נפלאים אישיים בין האברכים לבני הנוער, ונוצרות קבוצות של לימוד תורה משותף. ההפריה ההדדית בין האברכים לבני הנוער הניבה תוצרת מיוחדת: החברותות עבדו יחדיו בשבועות האחרונים על כתיבת מאמרים תורניים, ואף יצאה לאור חוברת נאה של פרי עמלם - "חמדת ישראל", שביעית במספר ב"ה כ"ו. השנה התחלנו להפעיל תכנית דומה לבנות הנוער עם האברכיות.

'ארץ חמדה' למען עם ישראל בתפוצות

- א. אנו פועלים בשיתוף עם קרן מונטיפיורי, זו השנה השנייה, בחיזוק התוכנית להכשרת רבנים בלונדון. לקראת סוף שנת הלימודים, תחולקנה תעודות הסמיכה לבוגרי המחזור הנוכחי!
- ב. תכנית להכשרת דיינים לתפוצות, בת חמש שנים, נפתחה השנה בשיתוף עם קרן מונטיפיורי וה-RCA (Rabbinical Council of America), ובמסגרתה ילמדו: הלכות אישות וקידושין, הלכות גיטין והלכות גרות. סמינר מרכז ומיוחד בן שבוע ימים יתקיים בקיץ הקרוב בלוס

45 Hadekel St. Tel Mond 40600 P.O.Box 75 Israel
רח' הדקל 45, ת.ד. 75 תל מונד
טל: 972-9-7969955 Tel: פקס: 972-9-7969966
www.balmoral.co.il
Contact person Darren Platzky, e-mail: Darren@balmoral.co.il

Angeles, for students from the United States as well as from Australia.
 3. Two of the participants of our *dayanut* program, which is operated in conjunction with the ORD (Orthodoxe Rabbinerkonferenz Deutschland), have been appointed to important positions in Europe. Rav Avichai Apel was appointed as Rabbi of Frankfurt, and Rav Arie Folger became Chief Rabbi of Vienna. We wish the two of them great success in their important posts.

אנג'לס ארה"ב, ובו ישתתפו גם הלומדים המתגוררים באוסטרליה.
 ג. שני תלמידי התוכנית לדיינות, שנערכת בשיתוף עם ה-ORD (Orthodoxe Rabbinerkonferenz Deutschland), התמנו למשרות חשובות באירופה. הרב אביחי אפל - מונה כרבה של פונקפורט והרב אריה פולגר - מונה כרבה הראשי של וינה. אנו מאחלים לשניהם המשך הצלחה בתפקידיהם החשובים.

יום ירושלים Jerusalem day

כמדי שנה בשנה נציין ונחגוג את איחודה של ירושלים, העיר שחברה לה יחדיו, - בירת הנצח של עם ישראל. שימרו את התאריך: יום רביעי כ"ח באייר, (24 במאי)

This year, as in the past, we will celebrate the unification of Jerusalem, the eternal capital of the Jewish Nation.
 Mark the date on your calendar: Wednesday, Iyar 28th (May 24th)

Maran Hagaon HaRav Shaul Israeli zt"l

Details about our annual symposium on Rav Yisraeli's teaching, will soon be advertised.

מו"ד מרן הגאון הרב שאול ישראלי זצ"ל

פרטים בעניין יום העיון במשנתו ולציון הסתלקותו יפורסמו בהמשך.

חג פסח כשר ושמח!

Have a Happy & Kosher Pesach!

הרב משה ארנויך הרב יוסף כרמל
ראשי המכון

שלום וסרטייל
יו"ר ההנהלה

Rabbi Moshe Ehrenreich Rabbi Yosef Carmel
Heads of the Institute

Shalom Wasserteil
Chairman of the Board

IN USA

American Friends of Eretz Hemdah
c/o Olympian, 8 South Michigan Ave.
Suite 605 Chicago, IL 60603 U.S.A.
Our Taxpayer ID#: 36-4265359

IN SWITZERLAND

Verein der Freunde von Eretz Hemdah
Mr. D. Guggenheim
Hesligenstrasse 24, CH- 8700 Kusnacht,
SWITZERLAND

IN ISRAEL

Donations to 'Eretz Hemdah' are tax deductible under Section 46 of Income Tax Ordinance.
Donations via credit card can be done through our office or website

IN ENGLAND

UK Friends of Eretz Hemdah
Mr. M. Storfer, Japonica House
8 Spring Villa Park Flr. 1, Edgware, Middx. HA8 7XT
ENGLAND / Registered No. 1084816

IN SOUTH AFRICA

South African Friends of Eretz Hemdah
Mr. Clive Ginsberg
88 Peglyn Rd., Glenhazel, Johannesburg 2192
SOUTH AFRICA

IN CANADA

Make out a check to the order of:
Mizrachi Organization of Canada
c/o Eretz Hemdah, POB 8178,
Jerusalem 91080 ISRAEL